

De Probatis|| Sanctorvm|| Historiis

Partim|| Ex Tomis Aloysii Lipoma-||ni, Doctissimi Episcopi, Partim Etiam||
Ex Egregiis Manuscriptis Codicibvs, Qvarvm permultæ antehàc nunquàm
in lucem prodière

Complectens Sanctos Mensivm || Martii Et Aprilis

Surius, Laurentius

Coloniae Agrippinae, 1576-

VD16 S 10259

De S. Francisco Paulensi seu Paulano.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77384](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77384)

Diaconus enim Augustudunensis, graui oculorum cæcitate turbatus, audiuit hæc, quæ glorificator sanctorum suorum Deus ad sancti tumulum exercebat, dixitque suis: Si eius adirem sepulcrum, aut aliquid de sanctis pignoribus sumerem, aut certè si pallium, quo sancti artus teguntur, mererer attingere, fierem sanus. Cumque hæc & huiusmodi cum suis verba conferret, additit repente clericus quidam, dicens: Benè, inquit, credis: sed si de eisdem firmare mentem cupis virtutibus, en volumen chartaceum, quod de his habetur scriptum, vt facilius credas ea, quæ ad auditum tuarum aurium peruenerunt: At ille priusquam legi iuberet, inspirante diuinæ pietatis respectu, ait: Credo, quia potens est Deus egregia operari per famulos suos. Et statim posuit volumen super oculos suos. Extemplo autem fugato dolore, disruptaque caligine, vsum videndi recipere meruit à voluminis virtute. Et in tanta claritate positus est, vt ipse proprijs oculis legēs, virtutum gesta cognosceret. Operatur autem hæc vnus atque idem Dominus, qui glorificatur in sanctis suis, vt qui ipsos illustribus miraculis editis efficiat gloriosos. Ipsi gloria & imperium in secula seculorum, Amen.

Liber vitæ
S. Nicetij
cæcum il-
luminat.

DE S. TEODOSIA VIRGINE ET MARTYRE
CONSTANTISSIMA, AVTHORE EVSEBIO CAESARE.
ensi Eccles. Historiæ lib. 8. cap. 17. interprete D. Ioanne Christophorsono.

2. Aprilis.

Festum re-
surrectio-
nis Chri-
sti.

Immanis-
simè san-
cta virgo
dilatatur.

Am verò cum persecutio esset ad quintum annum conti-
nuata, secundo die mensis Xanthici, id est, ad quartum Non,
April. in ipso die Dominico, & in ipso festo Resurrectio-
nis Saluatoris nostri, Theodosia rursus virgo, Tyri puel-
la fidelis & modesta, nō annos decem & octo omnino ad-
huc nata, vinctis quibusdam Cæsareæ, qui regnum Christi
constanter confitebantur, ante tribunal consistentibus ac-
cedit, cum benignè salutatura, tum (sicut verisimile est)
eos obsecratura, vt cum essent apud Dominum, illius re-
cordarentur. Quo factitato, eam tanquam nefas quoddam
& impium facinus aggressam, satellites abripiunt, dedu-
cuntq; ad Præsidentem. Extemplo verò iste quasi mente ca-
ptus & animi furore maximè efferatus, grauibus & horrendis tormentis latera mam-
masq; ad interiora vsque ossa dilaniat: quam adhuc agrè spirantem illam quidem, hi-
lari tamen vultu & lato omnia cruciamenta perferentem, in rapidos maris fluctus
proijci iubet. Deindè ab illa ad reliquos Christi cōfessores digressus, omnes ad æris me-
talla, quæ erant in Phæno Palæstinæ, condemnat.

BVLLA CANONIZATIONIS S. FRANCISCI
DE PAVLA, ORDINIS FRATRVM MINORVM

Institutoris: in qua etiam eius vita describitur.

Is est Leo
x.
Aprilis 2.
Patriarchæ

Prophetæ.

Apostoli.

Eo Episcopus seruus seruorum Dei, ad perpetuam rei me-
moriæ, Excelsus Dominus militansem Ecclesiam precio-
sorum lapidum viuorum, ipsi summo angulari lapidi Chri-
sto Iesu vnitorum, ornatissima varietate decoratam, stru-
ctura mirabili fundare disposuit. Hinc processere beati pa-
triarchæ, qui fide præclari, sanctorum etiã angelorum su-
ceptores effecti, facie ad faciem Deum videre meruerunt.
Hos secuti sunt sancti prophetæ, quibus ostendit Deus
secreta sua, vt ventura, quasi præsentia, spiritu sancto illu-
minati, agnoscere atque enunciare potuerint. Postquam
autem venit plenitudo temporis, & nos in assumpta sibi
humanitate oriens ex alto visitare, nostraque salutis mysteria (iuxta quod prædixerant
prophetæ) adimplere dignatus est, constituti fuere beati apostoli, diuinæ legis promul-
gatores & prædicatores, qui per orbem vniuersum genus humanum (quod sub diabo-
licæ potestatis iugo tenebatur) ad salutem excitantes, Dei verbum in omnibus terræ
fini.

finibus prædicarunt. Hos subsecuti sunt martyres splendidi, qui fidei loricam induti, & inconcussa stabilitatis balteo succincti, stolas suas in sanguine innocentis agni lauantes candidato exercitu Christum Iesum imitati, supernæ ciuitati Hierusalem, hoc est, triūphanti Ecclesiæ cum gloriosa victoria palmas manibus gestantes, se dicto viuo lapidi Christo adiūxerunt, sempiternam sui memoriā & exemplum venerabile militanti Ecclesiæ relinquentes. Progressi sunt & doctores lucidi, qui suis doctrinis & exemplis catholicam & orthodoxam fidem defensantes, falsisque prophetis ac iniquis doctoribus, fidem ipsam subuerrere satagentibus, se opposentes, dictam militātem Ecclesiam multipliciter illustrarunt: quibus eadem Ecclesia coniuncta, progreditur quasi aurora con-
Doctores.
Can. 6.
Confesso.
res.
Matt. 25.
Virgines.
Matth. 25.
Psal. 44.
Vidua.

surgens, pulchra vt luna, electa vt sol, terribilis vt castrorum acies ordinata. Sequuntur postea sancti cōfessores, qui virtutum gēmis coruscantes, Domino rationem de talentis creditis reposcēti (vt potē fideles & boni serui) multiplicatū de suis laboribus fructū attulerunt, & in arcem cælestem reposuerunt, omniaq; mūdi blandimēta (vt venenum aspidum) fugientes, latibula in terris petierunt, antris abditi, rudi victu & scaturientis aque leui potu carnem macerantes, tegmine hircino amicti, iunco vel stramineo cubili fessa membra somno fouentes, nudis pedibus Dominū quæsierunt, æternamque patriam inuenerūt. Ad sunt & virgines nitidæ, mundo corpore, sincero corde, sanctaque mente cum oleo in lampadibus suis sponso (qui est præ filiis hominum speciosus) obuiā venientes. Deuotæ tandem continentēq; viduæ, & aliæ quàm plurimæ sexus vtriusq; personæ, pijs ac sanctis operibus semper intentæ, cum plenis etiam manipulis eidem cælesti sponso se repræsentant, cum angelis gloriam in altissimis Deo, & in terra pacem hominibus bonæ voluntatis mirificè deponentes.

Luc. 2.

Hæc omnia vnus atque idem spiritus admirando plurimum operatur ministerio. Et sicut altissimus ab initio vineam suam talibus pijs cultoribus (iuxta sanctam promissionem suam) visitauit, firmavit & auxit: sic semper ad illam suæ protectionis auxilium multipliciter impertitur. Nouissimè verò diebus nostris cælestis ille agricola vineam suam more solito visitans, virum fortem ad huiusmodi vineæ culturam adduxit, gloriosum scilicet confessorem, beatum Franciscum de Paula, superno cœtui merito sociandum, immò verius sociatum, qui inter cæteros Christi athletas suis meritis & exemplis ipsam sanctam Ecclesiam (diuina cooperante gratia) multipliciter decorauit, præsentisq; temporis caliginem suæ lampadis fulgore mirabiliter illustrauit. Ipse enim aduersus mūdum, carnem & dæmonem fortiter dimicauit, ac in odorem suauitatis altissimi currens, copiosam vtriusque sexus fidelium multitudinem salubriter post se tra-
Pauła oppidum, patria S. Francisci.
Parentes.
Traditur in cœnobium.
Ecclesiam construit.

T t ro edificio

ro ædificio necessaria, deportabant. Eertur etiã tunc fratrem quendam, S. Francisci habitu indutum, ex improviso beatum Franciscum de Paula increpasse, quod tam angustam ædem facere incepisset: eandemq; demoliri sibi mandasse, ac aliam maiorem designasse, beatoque Francisco de Paula asserenti, sibi vires ad tam ingens opus perficiendum non sufficere, diuinitus respondisse, Deum omnipotentem ei nullo pacto defuturum: euestigioque diruptis muris euauisse. Vnde non immeritò plerique illum B. Franciscum fuisse existimãrunt. Postridiẽ verò nobilis quidam Cusentinus superuenit, qui eidem beato pro ædificanda ecclesia magnum auri atque argenti pondus obrulit. Vnde iuxta situs designationem, ecclesiam notabili forma non paruo sumptu construere cepit: neque vnquam à laboribus cessabat, nisi cum orationi diuinisq; rebus intendebat. Qui & si vigilijs, continuisq; ieiunijs maximè esset attritus: lapides tamen, calcem & ligna, aliaque ad fabricam necessaria proprijs etiam humeris deferre non desinebat.

Eius affabilitas & comitas verborum. Humilitas.

Iuuenis ambulat nudis pedibus. Ignis eum non lædit. Austeritas vite.

Erat adeò in loquendo humanus atque affabilis, vt nullus vnquam ad eum accesserit, quin mellifluis eius verbis delectatus, & incredibili quadam sermone dulcedine captus, & quasi diuino spiritu repletus ab eo recesserit. Humilitatem eius etiam instituit per eum Ordinis cognomentum ostendit. Quod vt is omnium minimus esse volebat, ita Minorum dici censuit & instituit. Eiusdem etiam Ordinis institutor & generalis corrector existens, omnium se infimum (quo ad poterat) exhibebat, & ad omnia etiã seruilia opera (vt & ceteris humilitatis præberet exemplum) descendere non dedignabatur. Quippe discipulis suis discubens tibus ministrabat, sæpeque ecclesiam & altaria verberabat & mundabat, ac paramenta & alia ad diuinum cultum necessaria componebat, aliorumq; fratrum (etiam nouitiorum) indumenta proprijs manibus abluabat. Et cum iuuenis adhuc esset, Calabriamque incoleret, nunquam nisi nudis pedibus etiam per glacies, niues, montes, & acuta faxes, vepres, spinasque incedebat: nullamque ex eo etiã grauissimo sæpè pondere pressus, læsionem in pedibus patiebatur. Ipsum sæpius ignem nudis pedibus conculcasse, ac ignitos candentesque lapides manibus portasse, liquidò constat. Admirabilis erat vitæ eius austeritas, quæ propterea admirabilior censenda est, quia in pueritia, adolescentia, iuuentute, senectâ & decrepita eius ætate inter labores, vigilijs, ieiunia, abstinentias, innumerasq; corporis macerationes, eundem penè viuendi modum seruauit.

Eius miracula.

Spiritu propheticò claret.

Ardentes prunas manu tenet.

Horum, & plurimorum aliorum sanctorum operum ratione habita, adeò sancti spiritus gratia hominem complexa est, vt pijs eius meritis & precibus in Christi nomine demones à corporibus humanis sæpius eiectiones, pluresque infirmi diuersis morborum generibus oppressi, & iam à medicis destituti, ac mori propinqui, pristinae sanitati restituti fuerint: Idemq; beatus alijs compluribus, qui memoria & sensibus capti, seu intelligentia debilitati erant, sanitatem præstiterit: ac multis claudis incessum, surdis auditum, mutis loquelam, cæcisq; lumen restituerit, & leprosos mundauerit: nonnullosq; mortuos, vel pro mortuis habitos, ad vitam pristinamq; lucem reduxerit. Quorum quidem miraculorum fama cū iam per totū ferè orbem vagaretur, & ad aures se. re. Pauli II. prædecessoris nostri peruenisset, Cubicularium quendam suum, ad bo. mc. Pyrrhum archiepiscopum Cusentinensem misit, mandauitq; vt ipse super miraculis huiusmodi se diligenter informaret, ac deinde ipsum de veritate certiore efficeret. Qui quidem archiepiscopus pontificis mandato parere desiderans, ac neminem habens, qui talia melius quam ipsemet Cubicularius, explorare, fideliusq; referre posset, eidem suasisit, vt is cū socio, quem ei adiunxit, ad dictum beatum virū se conferret: ac de illius vita, miraculis & fama huiusmodi plenam informationem caperet. Cubicularius archiepiscopi frater consilio, hominem adiit. Et cum inter salutandum, dicti beati viri manum osculari vellet, ille omninò renuit, eumq; rogauit, vt sibi potiùs manum deosculandam porrigeret, asserens id multo iustius & conuenientius fore, eo quòd ipse Cubicularius xxxiij. annos iam presbyter esset. Quod Cubicularius memoria repetens, (vbi id verum esse cognouit, miratus est hominis spiritum, & cum eo ad colloquium in cameram concessit. Vbi cum primus sermo de tam ardua, difficultiq; vita fuisset, vt eam nulli (nisi robusto ac valido) tolerabilem fore Cubicularius asseueraret: beatus pater (audito illius verbo) igni appropinquans, ardens prunas absq; læsione manibus arripiens, dixit. Qui perfecto corde Domino seruiunt, omnia creata illis obtemperant. Exterritus ille eo miraculo, veniã petijt. Cumq; eius pedes humiliter osculari vellet, ipseque vir beatus id recusasset, eius tunc vestem manu apprehensam deuotè osculans, & ab eo recedens, ad pontificem redijt: eiq; miracula, quæ viderat, enarrauit.

Olim etiam vir nobilis Iacobus de Tarsia, baro terræ Bellimontis Cusentinensis di-
 cecis, cum grauiissimo & penè insanabili apostemate longo tempore in crure laboraf-
 set, insignesque medici & chirurgi in eo nihil proficerent, quin hulus illud ingrauesce-
 ret, omnibusque remedijs adhibitis, iam in desperationem salutis res adducta esset, tan-
 dem dictus Iacobus fama sanctitatis & miraculorū beati viri (qui tunc Paulæ debebat)
 adductus, ad eum non sine magno labore accessit, illique plagam detexit, & se deuotif-
 simè commendauit. Primum siquidem ipsi beato & omnibus, qui adstabant, hulus gra-
 ue & miserabile, ac penè insanabile visum est. Illum tamen beatus admonuit, vt in Deo
 firmam fidem & certam spem haberet, quia sanitatis gratiam cōsequeretur. Ac statim
 vnum ex suis fratribus misit, qui aliqua folia herbæ, quæ vngula caballina dicitur, & in
 bi nascitur, colligeret, & cum ipsis folijs certos pulueres, quos in cella sua ipse beatus re-
 tinebat, sibi afferret. Dum frater ille mandata exequitur, beatus vir ad propinquā cru-
 cifixi imaginem cōuersus, orauit, vt baroni, in suā diuinitatis gratia confidenti, miseri-
 cordiam suam aperiret. Nec multo post folijs ac pulueribus huiusmodi sibi (vt iusserat)
 apportatis, facto signo crucis, aliquantulum de dictis pulueribus hulceri imposuit, illud
 que tribus ex folijs prædictis cooperuit, & omnia circumligauit, in Domino spem repō-
 nens, quod sanitatem recuperaret. Illi ergo benedicens, iussit vt ilicò suā repeteret do-
 mum, ad quartumdecimū fermè lapidē inde distantē. Qui cum aliquandiu equitasset,
 ad uxorem suam Iohannā, quæ illum semper in eo itinere comitata fuerat, conuersus,
 Mihi videtur, inquit, quod sim sanus, quia acerbum illum dolorem & pessimū foetorē
 amplius nō sentio. Et cum iam certū monticulū superassent, Iacobus auidè cupiēs intel-
 ligere, an posset ambulare, ex equo descendēs, proprijs pedibus ambulare cœpit, & cal-
 te terram percutiens, nec aliquid doloris sentiens, se liberum & sanum intellexit. Deo i-
 gitur & B. Frāncisco de Paula, gratias agentes coniuges, voti cōpotes ad propria rediēre.

Vlcus de-
 speratum
 sanat.

Iisdem fermè diebus in ciuitate Cusentinensi fuit quidam Marcellus de Cardilla,
 pedibus & manibus contractus, ac totus leprosus, adeo vt iam vocem quasi omnem a-
 misisset, eiusq; loquela vix audiretur. Qui cum per consanguineos suos ad Paulæ mona-
 sterium adductus, & beato viro præsentatus fuisset, ille misericordia motus, parum se-
 cretò orauit. Mox verò rediens, cū manu subleuauit, & ab omni mēbrorum contractu
 & leprā incolumem reddidit. Guidonem quoque Lipantum nobilem Cusentinum,
 grauiissima infectum lepra, in domo Paterni (quam vir beatus tunc ædificabat) ad se ve-
 niētem sanitati restituit. Cum idem beatus vir fabricam domūs iuxta Paulæ oppidum
 incepisset, adductus est ei quidam à natiuitate mutus. Quem cum parentes eius iuxta ec-
 clesiam posuissent, dixit eis vir beatus, vt altè secum ter Iesum acclamarent, & ita ape-
 riretur illi sensus. Beato verò inchoante, dictisque parentibus prosequētib; mutus si-
 militer altā voce dixit, Iesus: & indè liber atque integer vsque ad eius obitum in loque-
 la permanfit.

Contra-
 ctum cum
 demque le-
 prosum,
 curat.
 Item aliū:
 Mutus lo-
 quitur.

Rursus Iulia, Antonij Cathalani in dicto oppido Paulæ habitantis filia, ab ortu cæca
 & nihil prorsus videns, cum à parentibus suis ad beatum virum (qui fortè tunc in hor-
 to domūs erat) adducta fuisset, idem beatus vir herbam quandam euulsit: camq; signo
 crucis facto super ipsius puellæ oculos apposuit. Quæ statim videre cœpit, ac sensu visus
 tandiu, quandiu postea vixit, freta est. In fabrica dictæ domūs Paterni, cum duo laborā-
 tes terram effodiendo obruti fuissent, ita vt iam pro mortuis haberentur, ad succurren-
 dum inuocatus vir beatus, à duabus partibus terram effodi fecit. Quo facto, dicti labo-
 rates viui & illæsi suā (vt creditur) gratia sunt reperti. Dum quidā Antonius architectus
 ad dictā domūs Paterni fabricam accessisset, & beatus vir, vt pro cibo illi ministrando
 nonnullæ fabæ coquerentur, cuidam fratri iuniori inibi existenti mandasset, frater illè
 ollam, cum dictis fabis & aqua, frigidis in coquina cineribus superposuit: oblitusq; ignē,
 quo culina carebat, aliud è afferre, discessit. Sed cum vir beatus dictas fabas iam coctas
 esse credens, vnā cum hospite in culinam venisset, nullusq; ibi ignis adesset, dictus An-
 tonius subrisit de dicti beati præcepto, & eius ferculo, quod nondum coqui cœpisset.
 Cui vir beatus ferculum ipsum paratum esse respondit, tetigitque manu ollam, quæ ili-
 cò seruere visa est, statimq; fabæ coctæ fuere, ita vt indè Antonius ipse prandium su-
 mere poterit. Quæ de re dictus Antonius, & nonnulli alij tunc præsentēs, maxima sunt
 admiratione affecti.

Cæca vi-
 det.

Duo pro
 mortuis
 habiti, viui
 cernuntur.

Olla sine
 igne fer-
 uescit.

Idem etiam beatus vir die quadam (more solito) Missam audire cupiens, ecclesiam
 ingressus est. Cumq; tunc ecclesiæ lampas accensa non esset, & aliqui ex ijs qui ibi Missæ
 audiendæ causā aderant, ignem foras quæsitum iuissent, illumq; iam afferrent: vir bea-
 tus

Lampas
 absq; igne
 accenditur.

tus chordam lampadis accepit, ut eam deduceret. Illa verò in medio descensu absque alio igne miraculosè accensa, effulsit: ex quo circumstantes candelas per Missa tunc celebranda necessarias, deuotissimè accenderunt. Cùm in terra Montifalti dicta Cusentinis diocesis quidam Franciscus, ipsius terræ incolæ, febre adeò vexaretur, ut de eius salute nullam medici spem promitterent, laboraretque in extremis, ac (omnibus Ecclesiæ sacramentis deuotè susceptis, & candela benedicta more solito accensa, in eiusque manibus posita) à circumstantibus iam pro mortuo haberetur, tunc Iohanna mater eius, ad B. Franciscum de Paula specialem gerens deuotionis affectum, illum lachrymans deprecata est, ut filium suum sanare, ac vitæ restituere dignaretur: ut illius operibus suis (ex dicto eius filio) nepotibus prouideri posset. Præterea si voti cõpos fieret, se statim huius seculi vanitatibus omninò renunciaturam, & in habitu tertie regulæ eiusdem beati, Deo perpetuò famulaturam, deuotè vouit ac promisit. Quo voto emissò, statim eius filius quasi à morte resurgens, circumstantes adspicere, seque melius habere incepit: nec multis postea diebus, pristinæ fuit saluti restitutus, & per triginta ferè annos inde superuixit.

Iam penè mortuus reualecxit.

Cùm in dicto oppido Paterni, idem beatus vir moram traheret, quidam oculi albuginem patiens, ad eum accessit, humiliterque rogauit, ut sibi opem afferret. Cuius precibus motus vir beatus, bõbycem sacro latice adspersam super virginè calcem (quæ fortè pro ecclesiæ fabrica ibi aderat) conuoluit, & ea oculum, macula huiusmodi infectum, absterfit, signoque crucis desuper facto, ab omni albugine & macula statim liberauit. Cui quidam dicti oppidi venatores hyemis tempore in montibus niuibus repletis hominem, nullum viuientis signum præ se ferentem, inuenissent, illū sepeliendum ad locum detulerunt, ubi tunc beatus vir morabatur. Qui in illum respiciens, Per charitatè (ait) viuit homo iste: & ad eum conuersus, Surge (inquit) & ambula. Ad cuius verba, homo in sepulcrum mittendus, ilicò surrexit, ac pederentim ambulare cœpit, moxque hospitij domum ingressus, ac cibo & potu refectus, pristinæque valetudini restitutus, ad propria saluus & incolumis remeauit. Præterea in dicto oppido Paulæ, dum sui ordinis domus ædificaretur, & calx in fornace coqueretur, accidit, quòd vel propter nimium ignè, vel aliam causam, fornax ipsa ruinam minaretur. Tunc illius magistri nullum penitus remedium adhibere scientes, ad beatum virum pro auxilio recurrerunt, eique periculum exposuerunt. Qui illis, Per charitatem, inquit, ad collationem seu prandium catis, mihi que curam fornacis relinquantis. Quibus discedentibus, ipse statim signo crucis facto, intrepidè dictam fornacem ardentem intrauit, ac illā solus reparauit, indeque absque læsione aliqua incolumis exiuit.

Intrat illa in fornacem ardentem.

Iulius Bartuchius, etiã de Paula, iuuenum multitudinè adiutus, post beati viri obitum è Cusentina castro Paulam versùs, eximie magnitudinis bombardam transportari curans, additis etiam ad laborem viginti bouum iugis, apud quendam decliuem locum, nõ longè à Paula distantem, Lamachia nuncupatū, funem maximum cuiusdam nauis onerarie, quo bombardam ipsa alligata erat cuidam arbori, ut paulatim laberetur, inuoluit. Quã cum nec Iulius ipse, neque tot socij propter impetum velocem, qui ex magnæ molis lapsu ferebatur, retinere valerent: ibi, dum idem Iulius ultra, quàm eius vires ferebant, nititur, iuxta arborem, cui circumligatus erat funis, prostratus cecidit, pedesque suos intra eiusdem funis orbem inuoluit. Vnde cùm nullo pacto, nisi munere diuino, quin eius crura frangerentur, euadere posset, arborem amplectens, summa cū deuotione clamauit. O beate Francisce de Paula, opè fer mihi misero. His dictis (mirabile dictu) currus cui bombardam ipsa imposta erat, in loco præcipiti statim restitit: apparuitque eidem Iulio quidam frater Ordinis beati Francisci de Paula, qui tunc funem ipsum manibus retinuit. Idem verò Iulius tanto periculo ereptus, omnesque, qui illuc quasi ad spectaculum conuenerant, miraculū acclamantes, omnipotenti Deo, beatoque Francisco de Paula, in mensas illucò gratias egerunt. Ipseque Iulius ante alios omnes nudis pedibus ad eiusdem beati viri monasterium profectus, imaginem suam ceream, fune pedibus implicito pro deuotione in tanti miraculi memoriam obtulit.

Insignem miraculum.

Cùm à quodam fratre Antonio, ordinis Minorum professore viro doctissimo, intergerimæque vitæ, idem beatus vir etiã in publicis prædicationibus carperetur, quòd videlicet tam impudens esset, ut simplex laicus & literarum penitus ignarus, quibusdam hereticis ægrotis salutè promitteret: accidit, ut idem frater Antonius ab alijs dicti Ordinis Minorum fratribus, ad eundem beatum virum missus fuerit, quatenus eum de præmissis redargueret. Qui cum ad eum venisset, & magnis illum contumelijs affectisset, increpatusque

setq; eius ignauiam & crassitudinem, vir Dei constantissimus patientissimusq; tot conuicijs & iniurijs nullatenus fractus, ac ne commotus quidem fuit: sed fero appropinquas, ardentissimas nudis manibus accepit, eosq; strictè compressit, ac manifestè ostendit, in Dei virtute omnia fieri posse. At ille prudentissimè prospiciens hominis simplicitatem & fidem, omniaque ab eo diuina gratia & ardentissimo fidei spiritu fieri, eius pedibus aduolutus, illos arctè complectens, osculariq; satagens, veniam ab ipso humilimè postulauit: neq; inde surrexit, donè ab eodem beato patre benediceretur. Quo factum est, vt qui antea in illum publicè maledicta plurima cõgesserat, proprium confessus errorem, beati viri sanctitatè dignis verisq; postea laudibus meritò efferret. Quæ omnia cum mirabilem quandam & rarè auditam viri sanctitatem arguerent, eorumq; celebris fama iam ad cla. me. Ludouicum XI. eius nominis Francorum regem Christianissimum perlata esset, Rex viri beati sanctitate motus, ac ipsum coram videre cupiens, à piæ me. Sixto papa IIII. etiam prædecessore nostro impetrauit, vt eidem beato viro in virtute sanctæ obedientiæ mādaret, vt ex Calabria in Franciam se conferret, dictumque Ludouicum regem visitaret. Quibus iussis Dei famulus obediens, in Franciam iuit: vbi eum præfatus rex singulari deuotione suscipiens, seq; ab eo benedici postulans, illi tanquam viro Dei magnum honorem & reuerentiam exhibuit. Cognita deindè viri sanctitate, ei eiusq; fratribus sedem propè ciuitatem Turonensem & regium palatium assignauit, amplamq; & magnificam domum cum ecclesia (quæ in hanc vsque diem extat) pro ipsius B. Francisci de Paula, suorumq; fratrum vsu & habitatione construi fecit.

Tantæ insuper continententiæ fuit idem beatus vir, vt non carne, sed solo spiritu compactus esse videretur. Prius enim quam ab hac luce discederet, ad omnipotentis Dei laudem & gloriam, suæque religionis propagationem, diuina (vt piè creditur) inspiratione instructus, tres regulas fratrum scilicet ac sororum, & vtriusque sexus fidelium, Tertiariorum nuncupatorum, instituit. Et vt humilitatis amator erat, illamq; à suis etiam coli desiderabat: fratres sui ordinis, Minimos: & sorores, Minimas vocari debere ordinauit: iniunxitque illis, vt decem mandata diuina & Ecclesiæ præcepta salutaria vigilanter obseruantes, Romano Pontifici, pro tempore existenti, fideliter obedirent, ac sub obedientiæ, castitatis & paupertatis, quadagesimalisq; vitæ sacris votis perseueranter viuere profiterentur, nonnullis ad regularū fratrum ac sororum huiusmodi, tam circa personarum ipsarum directionem & informationem, quam diuini cultus augmentum, debitam obseruationem & institutionem, opportunis adiectis capitulis. Ipsas verò fratrum ac sororum, cum decem: dictorum autem vtriusque sexus Tertiariorum regulas cum septem capitulis per eum piè institutas, re. me. Iulius Papa II. similiter prædecessor noster, eodem beato viro tunc in humanis agente, matura præhabita deliberatione, tanquam religioni consonas (postquam idem Sixtus prædecessor noster, ac sanctæ com. Innocentius VIII. & Alexander VI. Rom. Pontifices etiam prædecessores nostri, eidem beato viro, eiusq; ordini, ac eius personis, & domibus quam plura priuilegia concesserant) per suas primò, & deindè nos per alias nostras literas approbauimus, & confirmauimus, diuersisque priuilegijs, gratijs & indultis ordinem ipsum multipliciter communiuimus, prout in ipsorum prædecessorum & nostris inde confectis literis plenius continetur.

Cumq; vitæ suæ finem iam proximum Diuina inspiratione prospiceret, idem beatus vir pridè, quam decederet (qui fuit dies coenæ Domini) pluribus è fratribus suis (qui ex varijs prouincijs & regnis tunc ad eum venerant) adstantibus, in Missa conuentuali post poenitentiae sacramentum deuotè susceptum, cum profundissima humilitate, humbertimaque lachrymarum effusione pectus suam percutiendo, sacrosanctum Eucharistiæ viaticum è manibus vnus ex sui ordinis presbyteris magna cū deuotione suscepit. Postea Domino nostro Iesu Christo, beatæque Mariæ virgini, & sanctis omnibus deuotè peractis gratiarum actionibus, Missaque huiusmodi celebrata, ad cellam suam proprijs pedibus (licet præ senectute debilis, & infirmus) baculo, quem more solito gestabat, innixus redijt. Postero autem die, cum idem beatus fidelisque Dei seruus tempus instare videret, quo sibi ex hac lachrymarum valle migrandum erat, dictos fratres suos ad se conuocari iussit, eosq; ad fraternam pacem, mutuaque charitatem dulcissimis verbis ac salutaribus monitis charitatiuè exhortatus est, illisque benedictione more solito impertita, cum iam nonagesimūprimum (vel circa) annum feliciter impleuisset, anno à partu virgineo millesimo quingentesimo septimo, Aprilis verò die secunda (quæ tunc fuit pasceus, Veneris sancta nuncupata) circa horam, qua pro nobis Christus

Ardentes
titiões nu-
dis mani-
bus forti-
ter cõple-
ctitur.

A Franciæ
rege euo-
catur, &
reuerentè
habetur.

Tres regu-
las insti-
tuit.

Regulæ il-
læ a sum-
mis Ponti-
ficibus ap-
probatur.

Sub obitū
percipit Eu-
charistiā.

Reddit spi-
ritū crea-
tori viri san-
ctissimus.

stus passus est, signo sanctæ crucis deuotè signatus, omnibusq; sacramentis Ecclesiasticis debite communitus, perlecta coram eo Dominica passione, iunctis deuotè manibus, erectisque in cœlum oculis, sanctæ Crucis triumphum piè amplectens, reuerenter, que osculans, ac sapius, In manus tuas Domine commendo spiritum meum, aliasque pijs orationes deuotissimè repetens: dimissa huius carnis sarcina, quasi uiuens absque aliquo doloris aut mortis notabili signo, migravit ad Christum. Cumque tunc per vn. decim dies eiusdem beati corpus insepultum remanserit, illucque maxima virorum & mulierum, ac religiosarum personarum multitudo accesserit, vt sanctum virum, quem viuentem summa fuerant ueneratione profecuti, etiam defunctum viderent, & illius apud Deum suffragia mereretur, mirū omnibus fuit, quòd eius caro per tot dies incorrupta permāserit, nec vllum prorsus fœtorem emisit: quin potius odor quidem suauiter fragrans ab ea manauerit.

Corpus ex anime diu manet incorruptū.

Post ipsius etiam obitum, multis eius suffragia deuotè implorantibus, omnipotens Deus quàm plures gratias elargiri, magnaq; miracula palàm operari dignatus est. Propter quæ charissimus in Christo filius noster Franciscus, huius nominis primus Francorum rex Christianissimus, charissimæq; in Christo filia Claudia regina, eius cōsors (quæ aliàs coram dicti ordinis tunc generali, ac alijs nobilibus personis emisso voto, quòd si gratiam pro masculo assequeretur, in beati patris honorem Francisci nomen ei imponeret, fulgentissimum puerum in lucem edidit: illique, iuxta dictum eius votum, Francisci nomen imponi fecit) Nec nō dilecta etiam in Christo filia, nobilis mulier, Aloysia de Sabaudia, Andegauensis & Angolismensis, Ducissa, Cenomanensisq; Comitissa, eiusdem Francisci regis genitrix, nobis per venerabilem fratrem nostrum Dionysium episcopum Maclouensem generalem, ac dilectos filios, Iacobum Lucam, decanū ecclésiæ Aurelianensis, & nobilem virum Antonium Raphin, aliàs de Poton, dominum temporalem loci de Podio Caluario Agenensis diocesis, pro nonnullis particularibus ipsius Christianissimi regis negocijs nūcios & oratores ad nos destinatos, humiliter supplicari fecerunt, vt præmissis diligenter inquisitis & exploratis, ad eiusdē beati viri canonizationem procedere dignaremur. Quorum quidem precibus licet libenter annuere vellemus, summopereq; gauderemus, huiusmodi canonizationē nostris temporibus diuino quodam mysterio contigisse, ac nobis æquum videretur, vt idem B. Franciscus de Paula (quem iam Deus in cœlesti gloria sanctorum choro dignum fecisse, pluribus ac manifestis indicijs & miraculis ostēderat) in terris etiam sibi debito sanctorum honore, nō defraudaretur, ac super eo maximè nobis instaret venerabilis frater noster Bernardinus episcopus Sabinensis, Cardinalis sanctæ Crucis nuncupatus, in dicti Ordinis protectorem ab eodem beato viro, nondum tunc ab humanis egresso, assumptus: cumulatissimæq; preces nobis ac venerabilibus fratribus nostris, sanctæ Romanæ Ecclesiæ cardinalibus, per dicti Ordinis tunc zelosum, totius Minimorum Ordinis nomine, super hoc sapius porrectæ fuissent, non statim rem tanti ponderis ac momenti faciendam, sed iuxta veterem & laudabilem consuetudinem, cunctanter matureq; considerandam duximus.

Post complures igitur commissiones aulæ palatij nostri aduocato cōsistoriali, & auditoribus causarum eiusdem Palatij super hoc debite factas, tandem tribus etiam sanctæ Romanæ Ecclesiæ cardinalibus ex tribus illorum ordinibus, videlicet venerabili fratri Nicolao episcopo Albanēsi de Elisco, & dilectis filijs nostris Dominico tituli sancti Bartholomæi in Insula presbytero de Iacobatijs, ac Iohanni sanctorum Cosmæ & Damiani, nostro secundum carnem nepoti, diacono de Saluiatis, respectiue nuncupatis Cardinalibus, de fratrum nostrorum consilio & assensu commissimus, vt ipsi visis & examinatis processibus, editis super eiusdem beati viri vita, moribus, fama & miraculis, ante & post ipsius obitum eius intercessionibus à Deo factis, alijsq; cunctis ad sanctorum canonizationem huiusmodi necessarijs, se super omnibus ac singulis diligenter informarent, & per eos comperta, in nostro secreto consistorio (vt moris est) fideliter refererent. Cumque ipsi cardinales, visis ac diligenter examinatis diuersis processibus, in partibus Calabriae & Fraciæ de sedis Apostolicæ commissione habitis, & ad curam nostrā transmisis, testiumq; fide dignorum depositionibus, pro tantæ rei dignitate debite ponderatis, de supradictis miraculis, ac vitæ sanctimonia, & alijs à iure requisitis, fidelem nobis relationem in pluribus etiā secretis cōsistorijs iam fecissent, nosq; ipsorum & omnium aliorum cardinalium vota, pro faciendâ dicta canonizatione conuenientia & conformia inuenissemus, & pro vltiori executione dilectus filius Angelus de Cesis, vtriusq; in

Rom. Ecclesia in rebus grauib; cūdanter & mature segerit.

DE S. FRANCISCO PAVLANO.

499

is doctor, & dilectæ aula nostræ cōsistorialis aduocatus, in publico cōsistorio omnia de ipsius beati viri vita, moribus, fama & miraculis copiosè percēssisset, nobisq; humili ter supplicasset, vt ad eiusdem beati canonizationem maiora deliberatione præhabita, procedere dignaremur: Nos de relatis coram nobis in primis humiliter Deo gratias agentes rogauimus omnes, in eodem publico cōsistorio tunc adstantes, vt suis orationibus & cœlestinis Ecclesiam Dei iuuant, ac ne eam altissimus modo aliquo in huiusmodi canonizationis officio errare permetteret, instanter orarent.

Demum, post aliquot dies conuocatis denuò in aula nostra cōsistoriali in palatio Apostolico vniuersis & singulis, qui tunc aderant in nostra Romana curia, ecclesiarum prælati, patriarchis videlicet, archiepiscopis, ac episcopis, in præsentia eorundem fratrum nostrorum præfatæ sanctæ Romanæ ecclesiæ cardinalium, eosdem processus super ipsius beati vita, moribus, fama & miraculis editos, per eundem Angelum breuiter summarieq; repeti fecimus. Quæ cum ex ferie per Cardinales, ac alios, quibus id munus per nos iniunctum fuerat, enarrata & exposita fuisset, omnesq; adstantes prælati, quid sibi super huiusmodi negotio videretur, interrogati, vnanimi consensu, nullo penitus discrepante, respondissent sibi videri, quòd idem beatus vir inter sanctos merito adscribere tur & connumeretur: Nos iterum humiles omnipotenti Deo gratias agentes, quòd ad beatum seruum suum debitis honoribus prosequendum, corda nostra illuminare dignatus esset, ipsius canonizationis diem Dominicam in albis nuncupatam (qua in Ecclesia cantatur, Quasi modò geniti infantes, quæ tunc occurrebat prima die Maij, anni Domini millesimi quingentesimi decimioni, qua etiam tunc beatorum Apostolorum Philippi & Iacobi festum contingebat) deputauimus, ac in basilica principis Apostolorum de vrbe amplum suggestum ligneum de more parari & exornari iussimus. Super quod hodie, adstante populo ac vniuerso clero, de vita, miraculis & fama eiusdem beati Francisci de Paula, humili deuotioneq; pleno sermone per nos, vt moris est, habito, deindeque litaniam & hymnum, Veni creator spiritus, per omnia deuotè decantatis, nec non à procuratoribus causæ ipsius canonizationis, & à Christianissimi Francorum regis oratoribus huiusmodi, eiusdemque Ordinis Minimorum tunc Vicegenerali Correctore, à nobis magna cum instantia petito pronunciarum adscribi inter sanctos eundem beatum Franciscum de Paula, cum iam omnia consummata essent, omnesque consuetas Ecclesiæ caeremonias super ea re ritè seruauissimus, Deum præ oculis habentes ad canonizationem eiusdem beati sub his verbis procedendum duximus & processimus.

Ad honorem omnipotentis Dei, patris, & filij, & spiritus sancti, ad exaltationem fidei catholice, Christianæq; religionis augmentum, ac ordinis Minimorum consolationem & incrementum, autoritate Domini nostri Iesu Christi, beatorumq; Petri & Pauli Apostolorum eius, & nostra, de fratrum nostrorum speciali consilio & assensu, decernimus & diffinimus, bonæ memoriæ Franciscum de Paula, eiusdem ordinis Minimorum institutorem, in cælesti Hierusalem inter beatorum choros iam receptum, æternæque gloriæ condonatum fuisse, ac sanctorum confessorum catalogo adscribendum fore, ipsiusque huiusmodi catalogo in præsentiarum adscribimus, & eum tanquam sanctum, publicè priuatimque colendum esse declaramus atque mandamus: statuentes eius festum die secunda mensis Aprilis ab vniuersali Ecclesia annuatim celebrandum fore, & ab eo suffragia à Christi fidelibus implorari & expectari posse, omnesq; ac singulos honores illi merito præstandos & exhibendos esse, qui cæteris etiam sanctis confessoribus, in huiusmodi catalogo descriptis, conuenire noscuntur. Quibus debite peractis, inchoatoq; per nos ac decantato, & ad finem vsque à cantoribus profecuto hymno: Te Deum laudamus, in illius etiam sine cardinali diacono in cantu dicente, Ora pro nobis beate Franciscus de Paula, à choroque responso, vt digni efficiamur promissionibus Christi: Nos illic propriam orationem de eodem sancto alta voce decantauimus, dicentes: Seruitoris nostræ tibi Domine iura soluentes, quæsumus, vt beati Francisci de Paula confessoris tui patrocinio suffragante, in nobis tua dona multiplices, & ab omnibus tuearis aduersis. Per Christum Dominum nostrum.

Forma canonizationis.

Oratio de hoc beato viro.

Deinde verò à dicto choro responso, Amen, solennem illic Missam nos ipsi celebrauimus de dicta tunc corrente Dominica in Albis, collectas singulas sub vna conclusione terminantes: Additis etiam prædicta, cæterisque specialibus eiusdem sancti Francisci de Paula collectis, immediatè sequentibus: Pro secreta videlicet, Hostias Domine

T t 4 tuorum

tuorum suscipe populorum, quas tibi in beati Francisci de Paula, festiuitate dicamus, vt nobis conferant tuæ propitiacionis auxilium. Cum sua conclusione, videlicet, Per Dominum &c. Deinde verò post communionem subiunximus, dicente s: Cælesti Domine sacramento consolati, te supplices deprecamur, vt intercedente beato Francisco de Paula, ab omni nos mentis & corporis labe custodias, & per ipsum tuam sentiamus indulgentiæ largitatem: Cum simili conclusione. Et ita Missam ipsam, ad finem vsque cum solitis cæremonijs iuxta ordinarium Apostolicum illic debitè terminauimus, in dulgentiamque plenariam omnibus, officio huiusmodi tunc assistentibus, deuotè concessimus, ac etiam in loco sepulturæ eiusdem sancti Francisci de Paula, in depositionis suæ die, videlicet secunda Aprilis, huiusmodi perpetuò duraturam quadraginta annorum, totidemque quadragenarum indulgentiam annuatim condonauimus, ad laudem & gloriam omnipotentis Dei, qui in sanctis suis mirabilis & gloriosus, viuunt & regnant benedictus in secula seculorum.

Cæterum, quia difficile foret præsentibus originales literas ad omnium notitiam deferri, volumus & decernimus, quòd earundem Transumptis, manu notarij publici subscriptis (sub sigillo venerabilis fratris nostri Paradisi modernij, & pro tempore existentis episcopi Pisaurensis, ac cæremoniarum Magistri, vel alicuius alterius Prælati Ecclesiastici) fides adhibeatur indubia in omnibus, ac per omnia, & illis vbique stetur, ac si originales literæ huiusmodi essent exhibitæ vel offensæ. Nulli ergò omnino hominum liceat hanc paginam nostrorū processūs, voluntatis & decreti infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursum. Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno incarnationis Domini cæ milleesimo quingentesimo decimo nono, Calendis Maij, Pontificatus nostri anno septimo.

Ia. Sadoletus.

H. de Bussèyo.

ORATIO FVNEBRIS IN SANCTVM PATREM ET CONFESSOREM NICETAM, QVAM SCRIPSIT

*Theosterictus, illius beatissimi viri discipulus. Habetur in Simeone
Metaphraste.*

9. Aprilis.

Propositum nobis est maximæ cuiusdam vtilitatis argumentum, sanctissimi patris nostri Nicetæ commemoratio: quæ proposita nobis est, velut sacrum quoddam conuiuium ex omnigenis, non corporeis, sed spiritualibus epulis repente instructum: quo conuiuium non corpora, sed anime rationis participes aluntur & exhilarantur. Hoc ego artificij expers hodierno die vobis spiritualibus conuiuiis ex rudi sermone apparatus suppeditabo: vobis, inquam, qui sanctis & animarum altricibus eius doctrinis nutriris semper optastis. Verum mihi, sacri auditores, quippe qui (vt quod in Actis Apostolorum scribendis de se Lucas dixit, & ipse dicam) inde vsque ab initio, vt scitis, partem hanc

secutus sum: visum est non omnia quidem continenter scribere, (neque enim possem) sed è multis illius præclare factis pauca quædam in hac narratione inferere, ad eorum ædificationem atque vtilitatem, qui hæc audiunt, & in posterum legere voluerint: nè honestissima illius facta, tempore ipso & alta obliuione obscurata euanescant. Multi quidem multorum, qui ante nos fuerunt, sanctorum hominum vitas, dictaque, & præclare facta conscripserunt: qui & oratione sua illos ornauerunt, & nobis ex ea re multum adiuuenti attulerunt. Illorum igitur exemplo & nos id facere aggressi sumus. Non enim consentaneum est, tantam eius hominis virtutem silentio tegi aut occultari, neque tantam lucernam conuenit sub modio, sed supra candelabrum poni, vt luceat omnibus, qui sunt in huius vitæ domo (quemadmodum Euangelica voce nobis traditum est) in gloriam cælestis Dei, cui ex bonis operibus laus & gloria redditur.

Matt. 4.

Sed